

ЛЕКЦІЯ 9-10. Привласнення археологічної спадщини України за російсько-української війни.

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Колекції з незаконно розкопаних кримських пам'яток після 2014 р.
2. Питання привласнення, вивезення, викрадення, знищення українських культурних цінностей (зокрема археологічних знахідок) представниками Росії від початку повномасштабного вторгнення і пограбуванням низки українських музеїв (Херсонського, Мелітопольського, Маріупольського). Вилучення («евакуація») колекцій з музеїв, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях, зокрема Криму, Херсонщини, Запоріжжя, Луганщини, Донеччини тощо.
3. Стела Леокса (поч. V ст. до н.е.), поцуплена росіянами з Херсонського музею 2022 р.
4. Привласнення Кам'яної Могили.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Албул Сергій. У Криму археолог російського «Державного Ермітажу» отримав від СБУ підозру у незаконних розкопках. Збитки від незаконних розкопок оцінені у понад 200 млн грн. *Lb.ua*. 15 листопада 2024. URL: https://lb.ua/society/2024/11/15/645209_krimu_arheolog_rosiyskogo.html
2. Глянько Катерина. СБУ оголосила у розшук російського археолога Толстикова за проведення незаконних розкопок у Криму. *Суспільне Крим*. 12 жовтня 2025. URL: <https://suspilne.media/crimea/1136950-sbu-ogolosila-u-rozsuk-rosijskogo-arheologa-tolstikova-za-provedenna-nezakonnih-rozkopok-u-krimu/>
3. Грабченко Наталія. «Мистецтво – це частина історії краю, а тепер її не існує»: чи є надія повернути вкрадену колекцію Херсонського музею. *Suspilne.media_11 листопада 2022*. URL: <https://suspilne.media/312926-mistectvo-ce-castina-istorii-krau-a-teper-ii-ne-isnue-ci-e-nadia-povernuti-vkradenu-kolekciu-hersonskogo-muzeu/>
4. Господаренко Оксана. Привласнення культурної спадщини України: як росіяни перетворили Кам'яну Могилу на військовий трофей. *НОВИНАРНЯ*. 15/12/2023. URL: <https://novynarnia.com/2023/12/15/kamyana-mogyla/>
5. Кравченко Евеліна. Доля культурної спадщини України, поцупленої окупантом або навіть держдума рф прийняла закон «Об особенностях правового регулирования отношений в области культуры». *Голос Криму – Культура*. URL: <https://culture.voicocrimea.com.ua/uk/dolia-kulturnoi-spadshchynu-ukrainy-potsuplenoi-okupantom-abo-navishcho-derzhduma-rf-pryjniala-zakon-ob-osobennostiakh-pravovoho-rehulyrovanyia-otnoshenyj-v-oblasty-kultury/>
6. Ібрагімов Тарас. Російські археологи в Криму: тисячі артефактів і порушення міжнародного права. 10 Червень 2021. *Крим.Реалії*. URL:

<https://ua.krymr.com/a/rosiiski-arkheolohy-v-krymu-porushennia-mizhnarodnoho-prava/31299379.html>

7. Золотий меч і прикраси: на Мамай-горі розкопали коштовності скіфів. *ФАКТУ*. 29 Вересня 2021. URL: <https://fakty.com.ua/ua/videos/zolotyj-mech-i-prykrasy-na-mamaj-gori-rozkopaly-koshtovnosti-skifiv/>

8. Мамонова Ганна. «Міністерство культури зі мною жодного разу не зв'язалося». Директорка мелітопольського музею Лейла Ібрагімова — про те, як росіяни викрали скіфське золото, про полон, допити та місцевих колаборантів. *Бабель*. 6 травня 2022. URL: <https://babel.ua/texts/78370-ministerstvo-kulturi-zi-mnoyu-zhodnogo-razu-ne-zv-yazalosya-direktorka-melitopolskogo-muzeyu-lyeyla-ibragimova-pro-te-yak-rosiyani-vikrali-skifske-zoloto-pro-polon-dopiti-ta-miscevih-kolaborantiv>

9. Незаконні археологічні розкопки на території Криму. *Культурна спадщина*. ГО «Кримський інститут стратегічних досліджень». 2025. URL: <https://ciss.org.ua/ua/nezakonni-arheologichni-rozkopki-na-teritoriii-krimu.html>

10. Росіяни викрали з мелітопольського музею золоту діадему гунів. 10 жовтня 2022. *ZMINA*. URL: <https://zmina.info/news/rosiyany-vykraly-z-melitopolskogo-muzeyu-zolotu-diademu-guniv/>

11. Скіфські мечі та половецька шабля: США повернули Україні історичні цінності, які вивезли окупанти. *Рубрика*. 26/10/2025. URL: <https://rubryka.com/2023/03/12/skifski-mechi-ta-polovetska-shablya-ssha-povernuly-ukrayini-istorychni-tsinnosti-yaki-vyvezly-okupanty/>

12. «Що для українських музейників дико, для російських є нормою» — Евеліна Кравченко. *Українське радіо*. 7.08.2025 р. URL: https://ukr.radio/news.html?newsID=108237&fbclid=IwY2xjawNri9lleHRuA2FlbQIxMABicmlkETFFaWxvQWh3M1JNYW11RW8zAR7Wp5gPpG9-6OltGMfIpJJ3Yta8wda3mHXrlFBn4Ulku-yWBdSsX2F7oRtcHA_aem_rVx55vBy9TSW3Obstzc0DA